

lijkende proza, die der oud-Keulsche meesters. Dan als een litteraire capriole, of een burleske fantasie, de beschrijving van een begrafenis zinspelend op het verscheiden van Piet de Smeerpoets als satiricus. Handig en grappig geschreven, maar nog al geaffecteerd. „Stedenschennis” is een warm en handig pleidooi, voor een zaak waarover hij warm liep — als over zooveel andere, waarvan, naar buiten, doorgaans het effect niet uitbleef. We doen hier slechts enkele grepen uit den overvloed. In welken toonaard echter gezet, of over welk onderwerp het gaat, de schrijver vindt steeds den eigene vorm tot een volledige en boeiende uitzegging. Telkens weer erkent men er een niet alledaagsch talent van schrijven, dat me echter toelijkt grootendeels te zijn aangekweekt door den aanwakkerenden invloed van de Nieuwe-Gidsers. Want deze trant van schrijven heeft een beschaafd karakter, ook iets kunstigs, met een kwistigheid aan stijlversieringen, waaronder wel eens woorden, die een klare en sterke gedachte vertolken, niet tot hun recht komen. Het komt echter niet zoo veel voor, dat onder de lezing men een streep zet op de marge, om de daar voorkomende regels nog eens afzonderlijk onder de aandacht te nemen. Maar toch zijn er artikelen, die in hun geheel een herlezing overwaard zijn, om een diepgang van gedachten die ze inhouden, welke ons meer kan vasthouden dan de geestesvaardigheid die we elders vinden. Ik doel hier vooral op „Kunst en Samenleving” en op „Verlangens naar een Monumentale kunst”. Ze behooren tot het ernstige — en wellicht ook meest duurzame — deel van Veth’s schrifturen. Al zooveel jaren geleden verschenen, worden er vraagstukken in aangevoerd, die ook nu nog veler hoofden bezig houden en — nog even weinig hun oplossing naderen dan indertijd door Veth’s toedoen.

Want, zoowel de erkenning dat de beschaving, in het tegenwoordig stadium van haar ontwikkelingsgang (want voortschrijding is er altijd) aan — esthetisch — scheppingsvermogen jammerlijk verarmd is, als de smachtende verlangens naar een kunst van vaster, i n n e r l i j k e n, stijl, zijn ook al niet meer van vandaag of gister. Ik meen dat het zelfs al William Morris was, die oordeelde, dat het ’t beste zou wezen, wanneer alle kunstbeoefening voor een tijd kon worden stop gezet — wat ook een utopistische voorstelling is, maar in het negatieve! De geestelijke depressie heerscht dus al geruimen tijd, en de onophoudelijke afwisseling van moderne kunstvormen binnen een menschenleeftijd is misschien niet anders te zien dan het verschijnsel van een tijdelijke, kunstmatige opmontering. Intusschen is het alleen de verwachting, die zich blijft bestendigen, en met den najverigen blik herhaaldelijk teruggewend naar het verleden. De overheerschende toon van moedeloosheid en pijnlijke erkenning eener harde waarheid, voor die willen zien, klinkt in een zin als: „Waar het op grootheid der kunst rakende volksmanifestatie’s aankomt, moeten, in ieder vergelijk met zelfs zoo vaak barbaarsch genoemde eeuwen, wij modernen ons op de